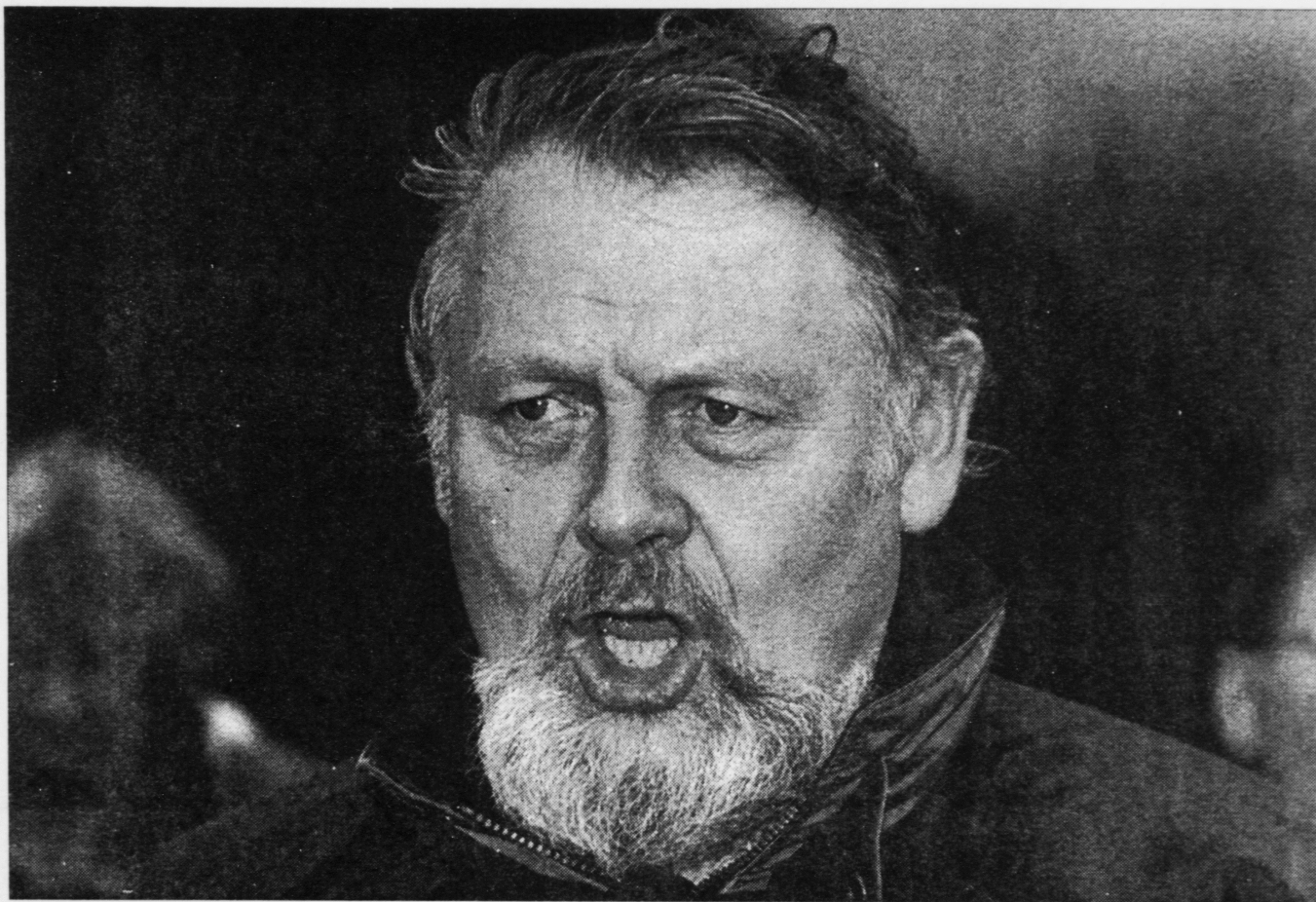

liga fólki, ið hava gjørt vart við seg innan sang og málningalist. Men Frits heldur kortini ikki, at Fuglafjørður er øðrvísi fyri enn aðrar bygdir í Føroyum við sama búgvaratali.

- Tað sum bygðaráðið í Fuglafirði kanska ger fram um onnur í landinum er, at tað stuðlar mentanarlívinum heilt ótrúliga væl. Uttan peningaligu hjálpina frá bygðaráðnum hevur tað ikki borið til hjá gentukórnum at ferðast so nógv og so víða. Hornorkestríð, gentukórið, blandaða kórið og manskórið hava fingið ómetaliga góðan stuðul. Vit hava veruliga kent fløvan haðani so tað stendur eftir.

- Nógvir stórir listamenn koma av bygð. Í Mikladali eru nógvir stórir listamenn fostraðir, í Mykinesi, Nólsoy, Leirvík og høvundarnir Heðin Brú og Martin Joensen eru eisini av bygð. Ofta koma stórmennini úr smáum samfeløgum. Menniskjan sum býr á bygð hevur kanska størri kosmiska hugsan enn menniskjan sum býr í stórsamfelagnum. Í Fuglafirði hava vit nógvar góðar listamenn, tað hevur kanska nakað at gera við umhvørvið, men so sanniliga eisini við tað kosmiska at gera.

- Summi siga, at mentanin stóðist best, tá ið tíðirnar eru ringar. Men tað er ikki rætt, tí kanningar vísa, at

mentanin trívist best, tá peningur er til staðar. Keypa fólk ikki málningar, kann listamaðurin ikki liva, verða fløgurnar ikki keyptar, kunnu tónleikararnir ikki liva, og so framvegis.

- Tað vilja altíð vera úrmælingar, sum van Gogh, Mozart og Beethoven og tað vilja altíð vera summi, ið liva í útjaðaranum av tí sum er veruligt. Hesi hava so ómetaliga høgan intelligens og siggja tí heimin frá eini heilt aðrari síðu enn vit vanligu. Tí verður teirra lívsstíllur og avrik av eini aðrari dimensjón. Men tað vera so øgiliga nógv onnur sum ongantíð vera ein van Gogh ella ein Mozart. Fóðra vit ikki samfelagið við einum sindri av mammon og peningi og lata tað fara út til vanligu fólkið, verður tað ótrúliga fátæksligt.

- Sviar hava til dømis eina ómetaliga góða musikkúalóg. Har eru ótrúliga nógv fólk, sum spæla eitt ljóðfari, og har eru fleiri kórsangarar enn fótbóltspelarar. Og tað er tí, at svíar hava funnið út av, at landsins ríkidømi skal bítast út til fólkið, soleiðis at tað kemur til gagns hjá flestum. Eisini tá ið um list ræður.

Tórgarð

Lívæðrin í føroyska nútíðar mentanarlívinum er høvudsstaðurin. Í Havn býr meginparturin av tí fólki, ið

fæst við mentan, bæði á yrkisstigi og amatørstigi, og í høvudsstaðnum er somuleiðis tann besti fysiski karmurin um eitt ríkt mentanarlív. Tá Frits Johannesen fekk handaða Mentanarvirðisløn M.A. Jacobsens hósdagin í farnu viku segði hann í takkarkvøðuni, at hann mangan kundi ynskt, at hann var í Havn, tí har hendi so nógv av mentanarligum tiltøkum.

- At vera búgvandi uttan fyri Tórgarð fróðdi tað meg ógvuliga kundi, at nevndin fyri Mentanarvirðisløn M.A. Jacobsens hugdu upp um Tórgarð og sá, at tað var onkur, sum hevði uppborið at verðið heiðraður. Tað er samstundis ein vissan um, at tað eru fólk sum sita og eygleiða og vita, hvat hendir aðra staðni í Føroyum. Við hvørt verður man eitt sindur øvundsjúkur at siggja, hvussu nógv hendir í Havn.

- Havnin er so ómetaliga vøkur og eg skilji væl, at fólk stóðast væl í Havn. Tann peningurin, ið er í Føroyum av týðningi, er í Havn. Har eru hølini og karmarnir um eitt ríkt mentanarlív. Eg vóni, at bygðahúsið verður liðugt komandi ár, sum vit kunnu fylgjast um, men í løtuni hava vit eingi holi í Fuglafirði uttan fimleikahøllina og kirkjuna til mentanarlig tiltøk.

Landsstýrismaðurin í undirvísingar- og mentamállum, sum eisini er fuglafirðingur, hevur borið uppá mál, at kommunurnar sjálvar eiga at taka stig til at skapa karmar og møguleikar fyri einum ríkari mentanarlívi.

- Tað er púra rætt. Bygdirnar og kommunurnar kundu væl tikið stig sjálvar til at fingið betri karmar. Til dømis kundu bygdirnar í Eysturoyinni verðið samdar um at fingið ein mentanarmiðdepil í eitt nú Skálabotni. Tað hevði avgjørt verðið eitt gott hugskot og hevði verðið ein kraftmiðdepil fyri økið.

- Fólk eru ógvuliga glað fyri at koma á listaframsýningar, ein øgrgryna av fólki vitjar framsýningina á Varmakeldu. Fert tú inn í eitt vanligt føroyskt heim svíast ikki, at har hongur ein góður málningur á veggnum. So er ikki aðra staðni, í bygðum á stóð við Fuglafjørð sært tí í mesta lagi ein snórapela ella ein pylsuvogn. Har koma vit aftur til hugskotið hjá føroyingum. Vit hava ómetalig góð innlivingarevni, tá ið tað snýr seg um list. Tað hevur kanska okkurt at gera við, at vit liva so nær náttúruni, - vit siggja fjøllini, skýggini og ljósið. Tað sum tú sært ávirkar teg onkusvegna, tú ert ikki harri yvir tí, men tú kanst taka pensil

lin og avmynda tað sum hendir.

Ítróttin og mentanin

Frits hevur ikki hug til at sparka til ítróttina, sum ungur hevur hann sjálvur fíkað ítrótt, men hann harmast um, at ítróttin fær so stórt pláss í fjølmíðlunum, sum hann fær í mun til so nógv annað.

- Tað er spell, at lutfallið er sum tað er. Høvdu fjølmíðlarnir gingið líka høgt upp í tónleikin og skrivað um hann, hevði stóðan verðið nógv øðrvísi. Hoyrir tú eitt gott tónleikastykki verða framført, er tað sami spennin sum er í ítrótti. Tónleikur er spenningur og avslapping. Hann fer upp í styrki og niður í styrki. Tað yndisliga er eisini við. Kanska er tónleikur ikki so dramatiskur og sjónskur sum ítróttin. Eg plagi at siga við næmingarnar hjá mær, uttan mun til um vit lesa eina yrking ella eina bók, hoyra tónleik ella hyggja eftir einum málningi, snýr tað seg um yndi, styrki og avslapping. Eins og við ítróttina.

- At fjølmíðlarnir ikki gera meiri við mentan hevur kanska nakað við innlit at gera. Teir hava kanska ikki fólk, sum hava innlit í ymsu liðirnar í mentanini. Fjølmiðlamyndin er avgjørd av teimum fólki, sum arbeiða í miðlunum. Eg eri

vísur í, at tað hevði bót um støduna, um loftmiðlarnir báðir høvdu eina deild, sum tók sær av mentan. Eitt harmar meg heilt øgiliga nógv. Gentukórið í Fuglafirði hevur sungið eina øgrgrynu inn á band fyri Útvarp Føroya, men tá ið eg spyrji eftir tí í útvarpinum, er bara ein partur skrásettur. Og tað verður burtur til allar tíðir. Tað er stoytandi, og tá ið mentunarstovnarnir, sjónvarpið, útvarpið og bløðini ikki skráseta tað sum hendir, tí tað fer í gloymibókina. Tá ið fólk um nakrar øldir fara at granska í, hvat hendi í Føroyum í 1998, verður myndin ógvuliga einstáttað. Hvør spældi á fótbóltslandsliðnum í 1990, tá ið Føroyar vunnu á Eysturriki í Landskrona, kemur í søgubókunum. Samstundis sum tann hendingin fór fram sang gentukórið hjá okkum fyri 2000 fólki í Noregi. Sjálf hendingin, tað at tað hendi, er akkurat tann sama, uttan mun til, um føroyingar fara uttanlands at sparka ella syngja.